

Gn 49,33 – 50,26

Když Jákob dokončil příkazy svým synům, uložil se opět na lože a zesnul. Tak byl připojen k svému lidu. Tu padl Josef na tvář svého otce, plakal nad ním a líbal ho. Potom přikázal svým služebníkům lékařům, aby otce nabalzamovali. Lékaři balzamovali Izraele plných čtyřicet dní; tak dlouho totiž trvá balzamování. Egypťané ho oplakávali sedmdesát dní. Když přešly dny smutku, promluvil Josef k nejbližším faraónovým: "Jestliže jsem získal vaši přízeň, předložte faraónovi mou prosbu: Můj otec mě zapřisáhl slovy: »Hle, já umírám. Pochovej mě v mé hrobce, kterou jsem si vytesal v kenaanské zemi.« Dovol, abych tam vystoupil a pochoval svého otce; pak se navrátím." Faraó řekl: "Jen vystup a pohřbi svého otce, jak tě zapřisáhl."

I šel Josef pochovat svého otce a šli s ním všichni faraónovi služebníci, starší jeho domu i všichni starší egyptské země, celý Josefův dům a jeho bratři i dům jeho otce. V zemi Gošenu zanechali pouze své dívky, svůj brav a skot. Vytáhlo s ním též vozatajstvo a jezdeckto. Byl to velmi slavný průvod. Když přišli do Goren-atádu, který je u Jordánu, dali se do velikého a velmi ponurého nářku. Josef tu uspořádal za svého otce sedmidenní smuteční slavnost. Kenaanci, obyvatelé té země, viděli smuteční slavnost v Goren-atádu a pravili: "Egypt má těžký smutek!" Proto pojmenovali to místo, které je u Jordánu, Abel-misrajim (to je Smutek Egypta). Pak synové učinili, jak jim otec přikázal. Donesli ho do kenaanské země a pochovali ho v jeskyni na poli v Makpele; to pole naproti Mamre koupil Abraham od Chetejce Efróna, aby měl vlastní hrob.

14 Po otcově pohřbu se Josef vrátil do Egypta se svými bratry a se všemi, kteří s ním vyšli pochovat jeho otce. Když si Josefovi bratři uvědomili, že jejich otec je mrtev, řekli si: "Jen aby na nás Josef nezanevřel a neoplatil nám všechno zlo, kterého jsme se na něm dopustili." Proto mu vzkázali: "Tvůj otec před smrtí přikázal: Josefovi řekněte toto: »Ach, odpusť prosím svým bratrům přestoupení a hřích, neboť se na tobě dopustili zlého činu. Odpusť prosím služebníkům Boha tvého otce to přestoupení.«" Josef se nad jejich vzkazem rozplakal. Pak přišli bratři sami, padli před ním a řekli: "Tu jsme, měj nás za otroky!" Josef jim však odvětil: "Nebojte se. Což jsem Bůh? Vy jste proti mně zamýšleli zlo, Bůh však zamýšlel dobro; tím, co se stalo, jak dnes vidíme, zachoval naživu četný lid. Nebojte se už tedy; postarám se o vás i o vaše děti." Tak je těšil a promlouval jim k srdci.

Josef sídlil v Egyptě i s domem svého otce a byl živ sto deset let. Syny Efrajimovy viděl do třetího pokolení. Též synové Makíra, syna Manasesova, se zrodili na Josefova kolena. Potom Josef svým bratrům řekl: "Já umírám, ale Bůh vás jistě navštíví a vyvede vás odtud do země, kterou přisezně slíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi." A zapřisáhl syny Izraelovy slovy: "Bůh vás jistě navštíví a pak odtud vynesete mé kosti."

A jestli neumřeli, žijí dodnes, končívají obvykle pohádky. My jsme Josefovy a Jákobovy příběhy nečetli jako pohádku, ale jako příběh slova života. A k němu patří i to, že hlavní postavy umírají. Ale z toho, co nám přitom sdělují, z toho smíme žít dodnes.

Co tedy zůstává dodnes – jako inspirace – nosné poselství, které otvírá výhled i tváří v tvář smrti?

Především výhled k zaslíbené zemi . Výhled, který je výrazem hluboce ukotvené důvěry, bytostného přesvědčení – že tomu, co Bůh slíbil, se můžeme svěřit i tam a právě tam, kde už sami dál vidět nemůžeme. Neboť to, co Bůh slíbil – také skuteční. Vizi, kterou on otevřel a k níž pozval – má smysl přijmout za svou – a tento smysl se ukazuje dostatečně nosný i tváří v tvář naší konečnosti.

Sám Jákob se přitom po celý život ze země zaslíbené „vytrácel“, a nebo ji rovnou ztrácel. Nejdřív z ní musel utéct, když podvodně obral bratra o požehnání. A když do ní po letech zas doputoval, ztratil milovanou Ráchel – a o pár let později milovaného syna Josefa. A když už se to chystal zabalit v údolí stínu smrti, zvedla ho a vyzvala zas na cestu zpráva, že Josef žije. Ale i cesta za Josefem do Egypta byla Jákobovou cestou předposlední – neboť jeho poslední cesta míří právě tam, kam mu odjakživa ukazovaly sliby Boha jeho otců.

A tak umírající Jákob nepředává ani majetky – ani nabytá stáda – ani zkušenosti, jak slabší může přechytračit mocnější a silnější (a že jich má na rozdávání). Ani u smrtelného lože nepočítá vnuky a pravnučky, aby sebe i potomstvo posílil v přesvědčení, že stačí, když tvá krev či genofond koluje v dostatečném počtu potomků ...

Na konci nám i svým potomkům předává tuhle základní, podstatnou důvěru: Co Bůh Abrahamův + Izákův + Jákobův (a tady a dnes dodejme Otec Ježíše Krista) otevřel a slíbil – to platí. Tomuto Božímu výhledu se můžeš odevzdat právě na konci svých dní. Tím smíš přemáhat úzkost, kterou pomýšlení na tento konec dokáže vzbudit. S tímto výhledem můžeš přijmout naši lidskou podmaněnost smrti.

A když jdeš životem s tímhle výhledem – když víš, že svou ruku do dlaní silnějších než je mé doufání já vložím s dechem posledním – za řekou času zemi zřím – můžeš starost o to, „jak bude po smrti“ nechat na Pánu Bohu – přesněji Bohu Abrahamovu + Izákovu + Jákobovu.

V zemích kolem Izraele to (skoro jako dnes kolem nás) harášilo vírou v nesmrtelnost. A trochu dál na východ rovnou v jakousi nekonečnou recyklaci duší. V Egyptě - kde se vypravěč s Jákobovou a Josefovou rodinou loučí - na život po smrti mysleli tak usilovně, že jim to pomýšlení bránilo starat se o něco (či někoho) jiného.

Izrael? Ten o tom, jak bude po smrti, raději mlčí. Jen tiše. Vyčkejme. Ano, všechno bude nové, náš Bůh, Bůh Abrahamův. Izákův a Jákobův neopustí, co už jednou začal - ale o tom není třeba zeširoka vykládat, natož barvitě popisovat. **To můžeme klidně nechat na něm.** Stačí si prostě držet tenhle nadějný výhled.

(Egyptané)

K tomuto výhledu jsou ovšem při Jákobově pohřbu přizváni právě i pohané – Egypťané. I když si to vypravěč nejspíš myslí, přece neprohlašuje s karatsky zdviženým prstem – jděte se vycpat s tím vaším balzamováním a

pohanskými představami o posmrtném životě (jakože Egypťané právě v tomto oboru byli jak známo mistři), ale zapojí je do pohřebního průvodu. Do toho průvodu, který má svůj cíl právě tam, kam míří příběh i sliby a vize Boha zesnulého Jákoba – v zaslíbené zemi.

A tak egyptští balzamovači Jákobo tělo patřičně připraví – ale neuloží ho do pyramidy ani do mauzolea – ale vypraví ho na cestu. K cíli, k němuž ukazuje Bůh Jákobův.

A když Jákoba spolu s jeho rodinou oplakávají a doprovázejí, **jako by i jim** byla nabídnuta tahle jedinečná perspektiva. Výhled naděje – životaschopné i životodárné – výhled, který přesahuje i smrt. Takto Jákoba doprovázejí do hrobky praotců v Makpele.

Výmluvné je, že v biblických dobách se **hrobka praotců** – tato první parcelka zaslíbené země, která se dostala do vlastnictví lidu víry, jeskyně u Makpely – nestala poutním místem (na rozdíl od toho, jak to tam vypadá dnes). Pramátky a praotcové Izraele tam leží pohřbeni, ale lidé víry, Bohem pozvaní, vyvolení poutníci musí dál, upínají se na to, co leží před nimi. Na hroby svědků víry se v bibli nechodí vzpomínat. O nich se vyprávějí příběhy. Příběhy, jejichž moc prosvětlí i tvé vlastní pomýšlení na smrt, i tvé vlastní umírání.

Režisérem pohřbu otce Jákoba je Josef. Nejen proto, že právě on takový skoro státní pohřeb může u faraona zařídit. Splnit Jákobovo pořízení o pohřbu – a naplnit tak svědectví jeho víry – je pověřen jako **milovaný syn**. A jako milovaný, vyvolený syn i v těchto chvílích stvrzuje, že opravdu dobře rozumí tomu, o čem jde jeho otcí.

Jako vyvolený Jákobův přinesl kdysi Josef naději proti zkáze, smrti a nelitostnému osudu – do Egypta. A když teď poslušně plní všechny otcovy direktivy a organizuje svou rodinu i Egypťany na Jákobu poslední cestu, podává tím svědectví, **odkud ta naděje** proti často nelitostnému osudu **pramení**: Jejím zdrojem je pozvání a zaslíbení Boha jeho otců. To prolamuje bariéry, jež berou našemu životu chuť – budoucnost – výhledy – i smysl.

Začalo to prolomením bezvýchodnosti bezdětného starce Abrahama – a končí (prozatím) tímhle pohřebním průvodem z Egypta do zaslíbené země. *Ani smrt tě od výhledu, jímž žije tahle naděje, neoddělí* – jakoby si Josef potichu notoval, když doprovází svého otce na téhle cestě poslední.

A protože tě od tohoto výhledu neodloučí ani smrt – **platí o to víc všechno, co jsi na cestě tímhle výhledem otevřené vybojoval a prozápasil**. V Josefově případě to je přijetí jeho údělu. Údělu zavrženého a přec vítězného bratra, který ostatním přináší **odpuštění a možnost nového života**. Proto se právě k tomu po Jákobově pohřbu potřebuje vypravěč vrátit:

Platí to Josefe? Platí tvé odpuštění a smíření?, ptají se nedůvěřivě jeho bratři... Přece víš, že právě tohle by si táta Jákob přál... – zaštiťují se Jákobem, jakoby tomu sami nevěřili.

A Josefovi, který už jednou v Egyptě „vstal z mrtvých“, nezbývá než své nevěřící bratry s pláčem ujistit: **NEBOJTE SE**, jsem to a zůstávám **JÁ**. Ten, který počáteční

bezvýchodnost svého údělu směl zvládnout díky předivné moci Boží blízkosti – Boží naděje. A když jsem se vám dal poznat jako dárce odpuštění, tak na tom ani smrt nic nezmění. Copak právě odpuštění není tím, co nás čeká v Božím cíli – a co už teď jako ovoce Božího království smíme ochutnávat?

(závěr volně podle ter Lindena)

Roky ubíhaly. **A pak to zaznělo od Josefa:**

“Umřu,” řekl Josef.

Musíš asi hodně dospět, abys to mohl říci takhle dětsky. Jako bys šel spát. *“Umřu. Jsem unavený. Zavřu oči, Pane, bdí nade mnou i TĚTO noci. Bože mého otce, do svých rukou přijmi mého ducha.”*

“A Pán nad vámi bude také bdít, v noci, která přijde,” řekl Josef svým bratřím a synům. *“Jednou vás zase vyvede z Egypta – do země, kterou slíbil našim otcům. Za řekou času zemi zřím. A smím-li vás o něco poprosit: vezměte pak mé kosti s sebou.”*

Oni mu to odpřísáhli.

I umřel Josef, když mu bylo sto deset let. Nabalzamovali ho a položili do rakve. V Egyptě. Chodil mu někdo na hrob? Nečteme o tom. Až po letech. Až v jiné knize - ne v knize Počátků (Genesis), ale v knize Vyjití (Exodus):

Uplynou staletí. Přijde farao, který Josefa nebude znát a pro syny Abrahama, Izáka a Jákoba začnou temné dny. Budou práskat biče a oni otročit. Ach, Bože, jak dlouho ještě?

Ve své zchátralé hrobce čeká otec Josef. A jeho zoufalé potomky jako by ty kameny povzbuzovaly: *“Nebojte se, Pán nad vámi bude bdít také této noci.”*

Tehdy se na jevišti příběhu Boha Abrahamova, Izákova a Jákobova objeví Mojžíš – a otevře vězňům otroctví a smrti novou naději. Až nastane noc, která konečně přinese vysvobození – a zotročený lid se vydá na cestu poutníků do zaslíbené země. A tehdy otevrou synové Izraele dveře hrobky, vezmou Josefovou rakev a s úctou ji vynesou ven:

“Pojď, Josefe. Otroctví skončilo. Jdeme domů, Josefe. Pojď s námi.”

AMEN.

Gn 49,33 až 50,26 Sal 26.1.20

Píseň 614,1+4

In: Bože můj, osvobod' mne z ruky bezbožníka, z pěsti převráceného a utlačovatele. Neboť ty jsi mé očekávání, Panovniče Hospodine, má naděje od mé mladosti. Nezamítej mne v čas stáří, když zhyne síla má, neopouštěj mne. AMEN (Ž 71,4n.9)

Píseň 71

Modlitba

Hospodine, Bože Abrahamův, Izákův a Jákobův, Otče Ježíše Krista - ty jsi Bohem naděje. Uprostřed střídání rození a umírání, mládí a stáří, čerstvosti a únavy nás povoláváš k novému očekávání. Tam, kde jsme v koncích, otvíráš nové obzory. Nenecháváš nás napospas ani našim prohrám a pádům, ani slzám a nářkům. Vysvobozuješ z otroctví, vyvádíš z pout strachu a děsu.

Děkujeme ti za tento den, za neděli, za shromáždění okolo zvěsti tvého slova, kdy to smíme jednoznačně uslyšet. Prosíme, ať příběhy o moci tvého milosrdenství a tvé naději přemohou náš strach, ať tvoje pravda zažene pověry, přemůže malověru. Ať zmizí to, co nám brání ve výhledu k slávě tvého království - a v našem srdci se obnoví důvěra a naděje. Daruj nám to pro svého syna, který tuto tvou předivnou moc dosvědčil celým příběhem, od jeslí až po slavné vzkříšení. Amen

1. čtení: Gn 49,33 až 50,14

Píseň 695

kázání Gn 50,15-26

Píseň 524

Ohlášení

Přímluvy

Za církev jako místo naděje – pro bezradné – v depresi – úzkostech – životních malérech.

Za ty, do jejichž života vstupila smrt – jako ztráta – jako hrozba – jako vědomí nevyhnutelného konce

Za zemi – vládce – spravedlnost – ohleduplnost – pravdivost - za vstřícnost – překonávání bariér ...

Ať se výhled Božího království, kde setřeš slzy tekoucí kvůli bolesti a nespravedlnosti – stává proměňující mocí už teď.

Otče náš

Poslání Mk 12,26-27

Požehnání

Hospodin strážce tvůj, Hospodin zastínění tvé tobě po pravici. Nebude bít na tě slunce ve dne ani měsíc v noci.

Hospodin střežiti tě bude ode všeho zlého, střežiti bude duše tvé. Hospodin střežiti tě bude, když vycházeti i vcházeti budeš, od tohoto času až na věky. AMEN

Píseň 178,6-8